

Yolcu taşıyan yabancı plakalı araçlarda sigorta zorunluluğu...

A. Kadir KÜÇÜK
Güvence Hesabı Müdürü

Daha önceki bir yazımızda yabancı plakalı araçların Türkiye'ye girişlerinde uluslararası geçerli olan bir sigortanın olması gerektiği ve bu sigortanın bulunmaması halinde, sınırda 2918 Sayılı Karayolu Trafik Kanunu'nun 91'inci maddesinin son fıkrasında açıklandığı üzere Karayolları Motorlu Araçlara Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası'nın (Trafik Sigortası) yaptırılması gerektiğini ve Türkiye sınırları içerisinde meydana gelen zararların ne şekilde karşılanacağını açıklamıştık. Bu defa daha özel bir konudan, yabancı plakalı araçların Türkiye'ye girişleri sırasında Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası (Zorunlu Taşımacılık Sigortası) ve Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası (Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası) yaptırma zorunluluğu bulunup bulunmadığından bahsedeceğiz.

10.07.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 17'nci maddesi gereği, şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımacılığı yapan taşımacıların, duraklamalar dahil olmak üzere yolcunun kalkış noktasından, varış noktasına kadar geçecek süre içinde meydana gelecek bir kaza nedeniyle yolcunun ölümü, yaralanması ya da eşyasının zarara uğramasından dolayı sorumlu olduğu açıklanmış ve aynı Kanun'un 18'inci maddesiyle de taşımacıların, yolcuya gelebilecek bedeni zararlar için Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası yaptırması zorunlu tutulmuştur.

Poliçede kayıtlı taşımacının, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'na istinaden verilen taşımacı yetki belgesine sahip olması; yolcu taşımacılığının zorunlu haller hariç, bu kanun hükümleri çerçevesinde yapılması ve taşımanın yapıldığı aracın poliçede kayıtlı olması zorunludur.

Diğer taraftan, 25.02.2004 tarihli ve 25384 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2004/6789 no'lu Bakanlar Kurulu kararıyla; 10.07.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu hükümleri çerçevesinde yolcu taşımacılığı yapan taşımacılar, yurtiçi ve uluslararası yolcu taşımacılıklarında görevlendirecekleri sürücüler ile bunların yardımcıları ve taşıyacakları yolcular için "Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası" yaptırımları zorunlu hale getirilmiştir.

Çok kısa aralıklarla yürürlüğe giren bu iki sigortanın kapsam açısından ortak yönleri bulunmaktadır. Örneğin her iki sigortanın da kapsamı şehirlerarası ve uluslararası olarak belirlenmiştir ve her iki sigorta da araçta seyahat eden yolculara gelecek bedeni zararları kapsamaktadır.

Yolcu taşımacılığı yapan yabancı plakalı araçların Türkiye'ye girişleri sırasında hangi sigortalar yapılacaktır? Bu araçların sınırdan girişleri sırasında Zorunlu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırımları zorunlu mudur?

Genel olarak bu sorunun cevabı, yapılması gereken sigorta uluslararası geçerli olan Yeşil Kart Sigortası'dır. 2918 sayılı Karayolu Trafik Kanunu'nun

İran plakalı aracın neden olduğu kazadan dolayı tazminat talebiyle ilgili karar Güvence Hesabı aleyhine sonuçlanırken, yine aynı şekilde, bir başka İran plakalı bir aracın 08.09.2008 tarihinde Ağrı il sınırları içerisinde karıştığı kaza sonucu vefat eden kişilerle ilgili dava farklı bir şekilde sonuçlanmıştır.

91'inci maddesinin son fıkrasında, yabancı plakalı taşıtların Türkiye'de girişleri sırasında geçerli sigortaları olmamaları halinde, bunlar için zorunlu mali sorumluluk sigortasının (Trafik Sigortası) Türkiye'ye girişleri sırasında sınırlarda yapılması öngörülmüştür. Bu uygulamada herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Ancak bu konuda farklı bir görüş ve farklı bir uygulama nedeniyle Güvence Hesabı'nda bir olay yaşanmıştır.

İran'dan Türkiye'ye yolcu taşımacılığı yapan İran tesciline kayıtlı ve İran plakalı bir aracın Türkiye sınırları içerisinde tek taraflı olarak sebebiyet verdiği kazada 4 İran uyruklu kişi hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybedenlerin desteğinden yoksun kalanlar aracın Türkiye sınırları içerisinde Zorunlu Yolcu Taşımacılığı Mali Sorumluluk ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortaları'na tabi olduğu ve bu sigortaların bulunmaması nedeniyle tazminat talebiyle Güvence Hesabı'na başvuruda bulunmuşlardır.

4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 5'inci maddesinde; Türkiye'de yolcu taşımacılığı yapacakların Bakanlıktan Yetki Belgesi almak zorunda olduğu, bu Kanuna dayalı olarak çıkarılan 25.02.2004 tarihli Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 11'inci maddesi ile de taşımacıların yaptıkları işlere göre Yetki Belgesi alması gerektiği, bu tanımlara göre ticari amaçla belirli bir ücret ve zaman tarifesine göre otobüs ile uluslararası yolcu taşımacılığı yapacak gerçek ve tüzel kişiler "B1" tipi Yetki Belgesi almak zorunda olduğu ve Yönetmeliğin 11'inci maddesinde açıklanmış Yetki Belgesine sahip taşımacılar Taşıma Kanunu'nun 17'nci maddesinde belirlenen sorumluluklarını yerine getirmek üzere yine Kanun'un 18'inci maddesinde belirtilen

Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası'nı yaptırmak zorunda olduğu, oysa kazaya karışan İran plakalı araç için Yetki Belgesi değil, sadece "İkili İzin Belgesi" verilmiş olduğu ve karşılıklı iki ülkenin taşıma firmaları için verilen bu izin belgesinde görüleceği üzere yabancı tamamı araçlarla ve İran uyruklu kişilere ait otobüsler ile taşımacılık yapılmak üzere verildiği ve bu belgeye dayalı olarak Zorunlu Yolcu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası'nın yaptırılmasının zorunlu olmadığı açıklanmış ve bu gerekçelerle yapılan başvurunun müspet olarak sonuçlandırılması mümkün olamamıştır.

Başvuranlar dava yolunu seçmiş ve Güvence Hesabı aleyhine üç ayrı mahkemede üç ayrı dava açılmıştır. Yapılan yargılamalar sonucunda iki mahkeme, Beyoğlu 1. Asliye Ticaret Mahkemesi ve Beyoğlu 2. Asliye Ticaret Mahkemesi, İran Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 12.12.1995 tarihinde imzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması'na göre "akit taraftan birinin ülkesine tescil edilmiş bir taşıt ile diğer akit taraf ülkesine veya ülkesinden yapılacak turist taşımacılığı ve mekik servis izin belgesine tabi değildir." Anlaşmanın 20/a maddesinde "üçüncü şahısların uğrayacağı zararlar yönünden her iki akit tarafa da kanunları uyarınca yabancı araca sigorta yapılabileceği" ve 20/b maddesinde "yolcuların taşıtın tescil edildiği akit taraf topraklarında yürürlükte olan kanun ve nizamla uygun herhangi bir sigortanın uygulanacağı" kararlaştırılmış olduğu açıklamalarından hareketle davaya konu otobüsün İran'da tesciline kayıtlı olması nedeniyle, yolcular için Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigorta Poliçesi yaptırılmasına gerek olmadığı ve bu sigortanın olmamasından dolayı Güvence Hesabı'nın sorumlu olmadığı görüşüyle Güvence Hesabı lehine davanın reddine karar vermiştir. Üçüncü davanın açıldığı Şişli 1. Asliye Ticaret Mahkemesi ise, aynı anlaşmanın aynı maddelerini gerekçe göstererek dava konusu araç için Zorunlu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası'nın yaptırılmasının zorunlu olduğu görüşüyle aleyhte karar vermiştir. Her üç mahkeme anlaşmanın maddesini farklı yorumlamışlar ve farklı sonuçlara varmışlardır. Yapılan temyiz sonucu aleyhte verilen karar Yargıtay

11. Hukuk Dairesi'nce onanmış ve bu görüş doğrultusunda lehte verilen iki karar da bozularak iade edilmiştir. Yapılan karar düzeltme taleplerinden de bir sonuç alınamamış, kararlar kesinleşmiş ve tazminatlar ödenmek zorunda kalmıştır.

Bu karar, Güvence Hesabı açısından son derece önem arz etmektedir. Zira bu karar, Türkiye ile ikili anlaşması bulunan bütün ülkelerin yolcu taşımacılığı yapan araçları için emsal teşkil edecektir. Öncelikle böyle bir uygulamadan ne yabancı uyruklu taşıyıcıların, ne gümrük yetkililerinin, ne de sigorta şirketlerinin haberi vardır. Hemen hemen hiçbir araçta bu sigortalar olmadığından, bu araçların karışacağı kazalarda meydana gelen bütün bedeni zararların Güvence Hesabı'ndan karşılanması söz konusu olacaktır. Bu durumda hiçbir katkı payı almadan, zararları karşılamak yükümlülüğü ile karşı karşıya kalan Güvence Hesabı'nı mali açıdan zor durumda bırakacaktır.

Yukarıda bahsedilen İran plakalı aracın neden olduğu kazadan dolayı tazminat talebiyle ilgili karar Güvence Hesabı aleyhine sonuçlanırken, yine aynı şekilde, bir başka İran plakalı bir aracın 08.09.2008 tarihinde Ağrı il sınırları içerisinde karıştığı kaza sonucu vefat eden kişilerle ilgili dava farklı bir şekilde sonuçlanmıştır. Bu kazada vefat eden İran vatandaşı için Güvence Hesabı aleyhine Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası kapsamında açılan dava, Şişli 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2009/103 E. 2011/28 K. ve 01.02.2011 tarihli kararıyla yine reddedilmiştir. Yerel Mahkemenin karar gerekçesinde; "Türkiye ile İran arasında imzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması'nın 20/b maddesi uyarınca yolcuları, taşıtın tescilli olduğu ülkenin kanun ve nizamlarına göre sigortaya tabi tutulacağına ifade edildiği, böylece İran tescilli araç nedeniyle yolculara koruma getiren Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ve Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırma zorunluluğu bulunmadığından davalı Güvence Hesabı'nın 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu uyarınca sorumluluğunun doğduğunu söyleyebilme olanağı yoktur" denilmektedir.

Yerel Mahkeme kararı davacı tarafından temyiz edilmiştir. Temyiz edilen karar, Yargıtay 11. Hukuk

Dairesi'nin 2011/9687 E. ve 2012/18176 sayılı kararıyla, daha önceki kararlarındaki gerekçeler ileri sürülerek yine bozulmuştur. Tekrar karar düzeltme istenmiş ve karar düzeltme talebi üzerine Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2013/4613 E. ve 2013/9478 kararıyla, tam aksi yönde karar vermiş ve bu kez Yerel Mahkeme'nin kararı hakkında verdiği bozma kararını kaldırılarak onama kararı vermiştir. Yargıtay Dairesi önceki kararlarının aksine, anlaşmanın 20/b maddesine dayanmış ve "yolcular için aracın tescil edildiği ülke olan İran'da yürürlükte olan kanun ve nizamla uygun olarak sigorta düzenlenebileceği, dava konusu can sigortası ile ilgili olarak İran'da geçeli olan sigortaların uygulanabileceği, sorumluluk sigortası açısından ise yabancı plakalı araçların KTK 91. maddesi uyarınca gümrükte Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası) dışında bir sigorta yaptırma zorunluluğu bulunmadığından Güvence Hesabı'nın dava konusu istemden sorumlu olmadığını" yönünde görüş bildirmiş ve Yerel Mahkeme'nin kararını onamıştır.

Yargıtay bu kararıyla, Güvence Hesabı'nın yabancı plakalı araçlar nedeniyle Trafik Sigortası dışında bir sorumluluğunun bulunmadığı sonucuna varmakla aynı zamanda yolcu taşımacılığı yapan yabancı plakalı araçların Türkiye'ye girişleri sırasında Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ve Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırma zorunluluğu bulunmadığı görüşünü de ortaya koymuştur.

Türkiye mevzuatında yabancı araçlar için Türkiye'de girişleri sırasında uluslararası geçerli bir sigortasının olması halinde Trafik Sigortası dışında bir sigorta yaptırma zorunluluğu getiren bir hüküm bulunmamaktadır.

Sonuç olarak Yargıtay'ın yeni görüşü de dikkate alındığında, yabancı plakalı araçların Türkiye'ye girişleri sırasında uluslararası geçerliliği olan sigortanın bulunmaması halinde, 2918 Sayılı Karayolu Trafik Kanunu'nun 91'inci maddesinin son fıkrasında açıklandığı üzere Karayolları Motorlu Araçlara Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası'nın (Trafik Sigortası) dışında, herhangi bir sigorta yaptırma zorunluluğu bulunmamaktadır. ■

